

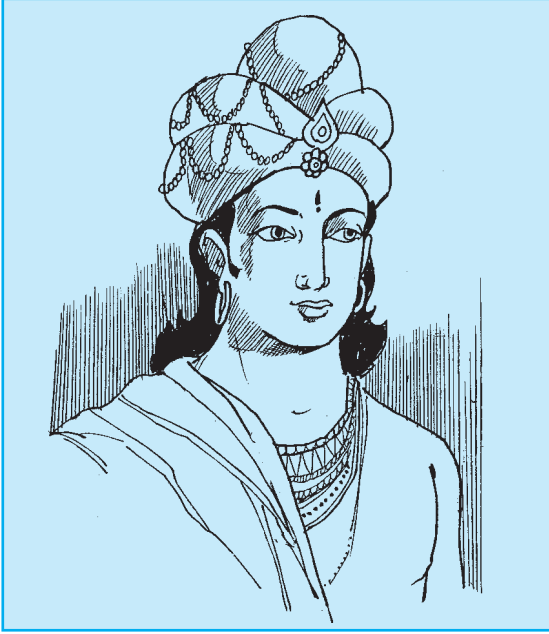
नवमो पाठो ।

पियदस्सि असोको धम्मरज्जो ।

धम्मराजा अशोकाचा जन्म इ.स. पूर्व ३०४ मध्ये झाला. वयाच्या ३५व्या वर्षी राज्याभिषेक झाल्यानंतर तीन वर्षांनी त्यांनी बौद्ध धम्माची दीक्षा घेतली. कलिंग विजयानंतर त्यांनी प्रथम बोधगया येथे धम्मयात्रा केली. त्यानंतर त्याने १४ शिलालेख धम्म-प्रचार आणि प्रसारासाठी तयार केले. तिसरी धम्म परिषद इ.स. पूर्व २५३मध्ये पाटलिपुत्र (पाटना) येथे धम्मराजा अशोकाच्या राजाश्रयाखाली झाली. अशोकाचे परिनिर्वाण इ.स. पूर्व २३२मध्ये झाले.

अम्हाकं जम्बुदीपे बहवो महन्तो राजानो जाता । पुरा मगधेसु पाटलिपुत्ते नगरे असोको बिन्दुसार रज्जो पुत्तो बिन्दुसारो पि रज्जो चन्दगुत्तस्स पुत्तो । बिन्दुसारस्स रज्जो किर अनेकपुत्ता होन्ति । ते सब्बे असोकेन विजित्वा दळ्हपरक्कमेन सहोदरं तिस्सकुमारसह सब्बं पाटलिपुत्तं नगरं अत्तनो हत्थगतं कतं । चत्तारि वस्सानि अनभिसित्तेनव रज्जं कतं । चतुन्नं वस्सानं अच्चयेन, तथागतस्स महापरिनिब्बनतो द्विन्नं वस्ससतानं उपरि अट्टरसमे वस्से, सकलजम्बुदीपे एकरज्जो अभिसित्तो ।

कलिङ्गदेसं विजेतुं तेन महन्तं युद्धं कतं । तत्थ बहवो जना मता । बहु वित्त नट्ठं । तेन दुक्खितेन असोको रज्जो युद्धं सब्बथा परिच्चजित्वा तथागत सरणं गतो ।

असोकस्स बुद्धधम्मो अतीव अभिमतो । ठाने ठाने तेन सिलालेखा, थम्भलेखा, गुहालेखा लिखापिता । जनेहि धम्माचरणं समाचरण चरितब्ब' ति तस्स पमुखा आणा ।

बुद्धभिक्षून् उपकारत्थं तेन बहवो आरामा च कारिता, विपुलं दानं दिन्नं । सब्बेसु दिट्ठीसु तस्स हृदये समानो भावो । 'धम्मराजा' ति असोको विस्सुतो इतिहासे । तस्स रज्जं विसालं येन 'चक्कवत्ती असोको' ति सज्जा तेन लब्धा । 'देवानं पियो पियदस्सी' ति असोको लेखेसु अत्तानं निहिसति ।

तस्स जनपदं खो इद्धं चेव अहोसि फीतं च, बहुजनं च आकिण्णमनुस्सं च सुभिक्षं च । तं च दसहि सदेहि अविवित्तं अहोसि दिवा च एवं रत्तिं च सेय्यथीदं — हत्थिसदेन, अस्ससदेन, रथसदेन, भेरिसदेन, मुदिङ्गसदेन, विणासदेन, गीतसदेन, सम्मसदेन, तालसदेन, सङ्खसदेन, अस्नाथ, पिवथ खादथा' ति दसमेव सदेन ।

असोकत्थम्भे ठिता चत्तारो सीहा भारतरट्टस्स राजमुद्धा । असोकत्थम्भे ठितं यं धम्मचक्कं तेन अम्हाकं रट्टस्स अलङ्कृतो । असोकस्स चक्कं सब्बेसं जनपदानं अ-सोकाय होतु ।

सद्वत्थ (शब्दार्थ)

धम्मराजा (पुं.) - धम्माने, न्यायाने राज्य करणारा

बिन्दुसारो (पुं.) - अशोकाचा पिता

मगधेसु (पुं.) - मगध देशात

चन्द्रगुत्तस्स (पुं.) - चन्द्रगुप्ताचा

